SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CI. No. 229. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, DECEMBER 2, 1994. CENTS 50 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК П'ЯТНИЦЯ, 2-го ГРУДНЯ 1994 Ч. 229. РІК CI

Пам'ятаймо про Україну!

РОЗПОЧАВСЯ КОНСТИТУЦІЙНИЙ ПРОЦЕС

Київ (Р. Руденко). — Тут у понеділок, 28-го листопада, відбулося організаційне засідання Конституційної комісії з участю співголів — Президента України Леоніда Кучми та голови Верховної Ради Олександра Мороза.

Як уже інформовано, до Конституційної комісії увійшло 15 осіб від Верховної Ради, 15 осіб від президентських органів, науковці, фахівці-економісти, юристи тощо — разом 41 особа. Вже перше засідання виявило, що співголови по-різному бачать шлях до стабілізації в суспільстві, економіці і способи створення нової конституції.

Л. Кучма сказав, що за невтішною правною мозаїкою криється небезпека конституційного хаосу, якому треба запобігти вже сьогодні, бо завтра буде пізно. Таким правним запобіжником, на його думку, повинен стати закон про владу. З огляду на те, що створення нової конституції — процес тривалий і ніхто не знає, скільки це займає часу, Президент вважає за необхідне все ж ухвалити так звану конституцію, тобто закон про владу, що дало б змогу працювати вже сьогодні. Водночас, сказав Президент, треба приспішити працю над новою конституцією, бо вона Україні вкрай необхідна, як необхідно усунути явно невідповідні сьогоднішньому становищу конституційні перепони, що гальмують здійснення основних форм. Треба створити правну основу для вирішення найважливіших проблем виробництва, власности та інших форм легальних відносин. Без цього реформи не мають шансів на успіх, вважає Президент Кучма. Він вважає, що в конституції повинні бути включені не лише права і свободи людини, але й судовий захист цих прав. Звертаючись до присутніх, Президент закликав усвідомити колективну та персональну відповідальність за працю Конституційної комісії, а головне, за її результати. „Дальше затягування конституційної реформи і ухвалення нової конституції буде нічим не виправданою політичною помилкою, відповідальність за яку нестиме і Верховна Рада, і президент, і Конституційна комісія", — сказав Л. Кучма.

О. Мороз у своєму виступі зауважив, що серед колишніх республік Совєтського Союзу тільки Україна ще й досі не має своєї конституції. Він погодився з Президентом, що працю над новою конституцією треба приспішити. Йдеться про нову конституцію, бо в Україні досі діє конституція УССР, до якої вже внесені деякі зміни. І хоч як стару конституцію не критикуйте, але „її треба поважати", сказав О. Мороз, бо непошана до закону не є корисною і для майбутньої нової конституції України.

За словами О. Мороза, сьогодні в Україні є досить розгалужена, але не узгоджена система законодавства „і лише конституція спроможна її логічно завершити та впорядкувати". Тому О. Мороз вважає за недоцільне ухвалювати закон про владу, натомість закликає приспішити ухвалення нової конституції. Запропонований Президентом проєкт закону про владу, на думку Мороза, може увійти до конституції, але не може її замінити. Отже єдино прийнятим шляхом конструктивного вирішення питань організації влади і суспільства в Україні Мороз вважає шлях завершення праці над проєктом нової конституції. При цьому він зауважив, що перед тим треба визначитися, якою повинна бути нова конституція України. „Слід чітко уявити, що конституція — це лише загальний юридичний фундамент правної системи, на якому повинна бути побудована вся законодавча система держави", — сказав О. Мороз і пригадав, що проєкт конституції, обговорений у 1991-93 роках, оприлюднений 28-го жовтня 1993 року. З того часу до Конституційної комісії надійшло ще понад 10,000 зауважень і пропозицій. На цьому конституційний процес фактично зупинився і тепер треба продовжити цю працю та довести її до кінця. Оскільки існують альтернативні проєкти конституції, то О. Мороз радить всі їх вивчити і на цій основі підготувати єдиний проєкт нової конституції України, який і належить представити на розгляд українського парляменту.

О. Мороз під кінець висловив думку, що закон про владу, запропонований Президентом, коментується в пресі таким чином, щоб розіграти протистояння між гілками влади. Верховну Раду звинувачують у тому, що вона блькує реформи і тому подібне. Тому О. Мороз запевнив, що ніякого протистояння покищо нема.

(Закінчення на стор. 3)

РУХ ПІДТРИМУЄ ПРЕЗИДЕНТА

Київ (УНІАР). — Згідно з повідомленням аґентства Рух-прес, голова Народного Руху України Вячеслав Чорновіл під час зустрічі з громадянами у Тернополі скритикував комуністичну більшість у парляменті.

„Комуністи, які, по суті, підтримали Леоніда Кучму перед виборами, сьогодні черезВерховну Раду чинять опір реформам, започаткованим групою Президента... Якщо не вдасться змінити працю парляменту на краще, то він приречений", — сказав Чорновіл. Він розповів, що шість неокомуністичних груп і фракцій у Верховній Раді провели консультації з метою створення комуністичної більшости в парляменті.

Голова Народного Руху України відкинув закиди, що Рух, мовляв, 'липне' до Президента. „Ми занадто серйозна організація, щоб до когось 'липнути', і наше ставлення до влади залежить від того, наскільки її дії відповідають нашій програмі. Сьогодні Л. Кучма виразно став на шлях реформ, його дії спрямовані не реформування економіки та управління, співпадають з нашими намірами і було б безвідповідальним їх не підтримати", — сказав голова Руху.

ДЕПУТАТИ ПЛАТИТИМУТЬ ПОДАТКИ

Київ (Р. Р.). — У вівторок, 29-го листопада, сесія Верховної Ради України затвердила зміни до постанови про діяльність депутатів України, згідно з якими від 1-го грудня депутати, як і всі громадяни, будуть платити податки зі своїх заробітків. Заробітна платня депутата на сьогодні становить 9 міл. 58,000 карбованців без відрахувань, але з 1-го грудня після заплати податків депутати отримуватимуть 7 міл. 200,000 карбованців. Голова Верховної Ради України з 1-го грудня отримуватиме чистими понад 8 міл., замість сьогоднішних 12 міл. карбованців.

Комісія перевірки діяльности асоціяції „Земля і Люди" доповіла про результати використання Україною американських кредитів. Під час обговорення виступив депутат Лесь Танюк і сказав, що він належить до числа тих депутатів, які не підписали висновків комісії, очолюваної Михайлом Чечетовим. Група депутатів від фракції „Реформи", „Державність", Міжреґіональна депутатська група та УНА-УНСО відмовилися підписати висновки, бо уважають, що діяльність асоціяції „Земля і Люди", очолюваної заступником голови Верховної Ради Олександром Ткаченком, нанесла Україні витрат на суму 320 міл. дол. Л. Танюк заявив, що ці дії підпадають під статтю 172 Карного кодексу, де йдеться про службове шахрайство. Працю комісії, очолюваної Чечетовим, Л. Танюк запропонував визнати незадовільною. Для неупередженої перевірки він рекомендує створити незалежну групу і результати перевірки передати Комісії боротьби зі злочинністю та в Генеральну прокуратуру. Під час голосування ці пропозиції не дістали належної підтримки і обговорення цього питання припинилося.

О. Ткаченко виступ Л. Танюка назвав „наклепом на професійних керівників".

В Україні працює місія НБСЕ

Київ (УНІАР). — Тут у вівторок, 29-го листопада, відбулася пресова конференція з участю керівника місії Наради з безпеки і співробітництва в Европі Г. Кольшуттера. Він повідомив, що місії цієї міжнародної організації діють у вісьмох державах, в тому числі: в Україні, Македонії, Грузії, Естонії та інших. Кольшуттер вважає, що конфліктові в Юґославії можна було б запобігти, якби там була місія НБСЕ.

В Україні основним напрямком праці місії є приборкування напруги між Києвом та Симферополем. Їхні поради і рекомендації базуватимуться виключно на засадах територіяльної цілісности та непорушности кордонів України і дотриманні конституції України та норм НБСЕ.

Для більш дієвої співпраці з Україною Рада Европи плянує у 1995 році відкрити в Києві інформаційно-документальний центр. Члени делеґації Ради Европи зустрілися із заступником міністра закордонних справ Борисом Тарасюком, віцепрем'єр-міністром Іваном Курасом, головою парляментарної Комісії закордонних справ Борисом Олійником та іншими керівниками України, з якими обговорили основні напрямки співпраці на 1995 рік та домовилися про підбір приміщення для інформаційно-документального центру у Києві.

Кінометографісти борються за існування

Київ (Р. Р.). — Тут 26-го листопада в газеті „Голос України" опубліковано звернення кінематографістів України до голови Верховної Ради Олександра Мороза та генерального прокурора Владислава Дацюка.

У зверненні йдеться про те, що у кінематографістів два роки відібрали приміщення — „Кіноцентр", тобто творчо-виробничу базу, створену Спілкою Кінематографістів України. В березні 1992 року, ні з ким не погодивши, адміністрація „Кіноцентру" акціонувала майно організації, притягнувши до справи третіх осіб, які не мають ніякого відношення до кінометографу, зокрема „Лісбанк", „Київський торговий дім", державну адміністрацію Шевченківського району Києва. Арбітражний суд вже двічі визнав цю акцію незаконною і документи про створення Акціонерного товариства „Кіноцентр" визнав недійсним, пишуть автори звернення, насправді ж мало що змінилося. „Ті, хто привласнив майно організації, знову вийшли на шлях війни й атакують вищі державні інстанції. На жаль, у нас є підстави думати, що в нашому житті закони підкупу і корупції ні трохи не слабші від державних законів", — сказано у зверненні.

Автори звернення просять забезпечити дотримання законів і захистити честь і гідність кінематографістів України, яких позбавляють змоги працювати.

Заяву підписали: кінорежесер, народний артист, лавреат державної премії ім. Т. Шевченка Микола Мащенко; народна артистка Раїса Недашковська; кіноактриса і кінорежисер, заслужена артистка Світлана Сергійчикова; народний артист, лавреат Шевченківської премії Юрій Мажуга; народна артистка Наталія Наум; народний артист Костянтин Степанков і ще 19 підписів відомих діячів мистецтва України.

Проф. З. Мельник запрошений на економічну конференцію в Києві

Джерзі Сити, Н. Дж. — У перших днях грудня в Києві буде відбуватися Міжнародна Конференція у справі переходу економіки України на ринкову систему. В конференції беруть участь провідні науковці і члени урядових установ з 11-ох країн світу в тому ЗСА, Англії, Франції, Данії, Німеччини, Австрії, Італії, Польщі та інші. Заповів свою участь також голова економічного бюра ООН та високопоставлений урядовець Світового банку.

Конференцію організує голова Верховної Ради України, Олександер Мороз, який є головою комітету для підготови конференції. Ціла конференція та усі доповіді будуть відбуватися англійською мовою.

Як професор фінансів університету у Сінсіннаті на конференцію запрошений є проф. Зенон Л. Мельник, єдиний українець із ЗСА. Він буде говорити в другому дні конференції на тему „Економіка України в минулому й сьогодні з американської перспективи".

Конференція є закритою для публіки. Після її закінчення, як інформує проф. З. Мельник, частина учасників запрошена з доповідями в Київському Університеті й інших установах, а відтак у Харкові і Одесі. До цієї групи учасників є включений також проф. З. Мельник.

У самій конференції візьмуть участь, крім запрошених фахівців з різних країн, голова ВРади та деякі її члени, члени Уряду, голова Центрального Банку України й професори з університетів.

Незалежна Чечня героїчно обороняється

Ґрозний, Чечня (Кавказ). — Минулого тижня війська промосковської Тимчасової ради, опозиційної до законно обраного президента Джохара Дудаєва, розпочали штурм Ґрозного, чеченської столиці, застосувавши тяжку артилерію, танки, гелікоптери і бойові літаки. Представники президента Д. Дудаєва стверджують, що опозиція воює російською зброєю, за російські гроші і при допомозі переодягнутих російських вояків.

Віцепрезидент Чечні Зелімхан Яндарбієв, виступаючи у програмі столичної телевізійної станції, закликав весь чеченський народ стати на захист свободи і незалежности своєї землі.

Минулої суботи і неділі з Ґрозного надходили дуже тривожні вістки. Російське інформаційне агентство ІТАР — ТАСС росповсюджувало дезінформацію, нібито Ґрозний вже перейшов під контролю Тимчасової ради. Однак у понеділок, 28-го листопада, агентство Ассошіейтед Пресс повідомило, що війська законного уряду Чечні успішо відбили штурм, не зважаючи на те, що в ньому брали участь два батальйони російської Кантеміровської дивізії.

У жорстоких боях волелюбні чеченці знищили 32 танки, п'ять броневиків, чотири гелікоптери і один військовий літак Тимчасової ради. Серед 200 полонених є російські вояки і старшини, що стало ще одним доказом безпосередньої участи Росії у спровокованому нею кавказькому конфлікті.

Відзначено 200-ліття Г. Сковороди

Оттава (ОУПС). — Цьогорічне 200-ліття з дня смерти Григорія Сковороди відзначено тут окремими діями в рамках Міжнародного товариства ім. Г. Сковороди, основаного в 1983 році.

Спершу здійснено плян видавання серії „Сковородіяна" надрукованням двох перших випусків: праць проф. Ярослава Рудницького в англійській і Ю. Русова у французькій мові. Перші обов'язкові примірники передано до Національної бібліотеки Канади, а крім цього в окремій церемонії в амбасаді України в Оттаві в день роковин доручено згадане видання для бібліотеки амбасади, а теж для пересилання дипломатичною поштою Центральній Науковій Бібліотеці ім. В. Вернадського в Києві та Бібліотеці Харківського Університету.

„Сковородинська" делеґація до посольства складалася з проф. Я. Рудницького, містоголови Т-ва ім. Г. Сковороди, та інж. Миколи Світухи від Анрхівного комітету УНР в Оттаві. Видавець серії подав до відома присутнім інформацію, що з нагоди 200-ліття переслано нове видання бібліотекам: Конґресовій у Вашінґтоні і Британській у Лондоні. Робляться заходи, щоб відзначити ці роковини в українських радіопересиланнях у Канаді й інших країнах.

КОНЦЕРТ В МОРРІСТАВНІ

Морріставн, Н. Дж.— Тут у неділю, 4-го грудня, в рамках Міжнародного фестивалю мистецтв Морріс відбудеться концерт під назвою „Культура - політика - свобода". Участь братимуть музиколог Роберт Шерман, дириґент Максим Шостакович, Мартіна Аройо, сопрано, Богдан Гілаш, клярнетист, Квартет ім. Леонтовича, Колоніял Симфоні. У програмі — твори Баха, Д. Шостаковича, Л. Грабовського, С. Барбера, Л. Адамс, американські „спірічуалс". Концерт відбудеться в Коммюніті театрі, 100 Савт вул. Початок о год. 7-ій вечора. Квитки в ціні 60, 50, 40, 30, 20 дол., студенти — 25 дол., продаватимуться в касі театру. Телефон для інформацій (201) 993-1331.

В АМЕРИЦІ

В КІНЦІ ЦЬОГО ТИЖНЯ стане відомо, хто замінить Джорджа Мічелла на пості лідера демократів у Сенаті. На це місце претендують сенатор з Південної Дакоти Том Дешл і сенатор з Коннектикат Кристофер Додд. Спостерігачі підкреслюють ту обставину, що обидва вони є ідеологічними близнятами, обидвох підтримує ультраліберальна громадська організація „Американці за демократичні дії". А тим часом з погляду Американського консервативного союзу діяльність сенатора Т. Дешла заслуговує тільки 5 ступнів зі 100 можливих, а діяльність К. Додда взагалі вартує зера.

ГАЗЕТА „ЛОС АНДЖЕЛЕС ТАЙМС" повідомила, що незалежний прокуратор Кеннет Стар, який тепер розстежує докладні обставини „вайтвотерґейту", прийняв рішення представити звинувачення на адресу губернатора стейту Аркенсо Ґі Таккера і колишнього дорадника секретаря департаменту юстиції Вебстера Габбла, а також на адресу подружжя МекДуґал, Джеймса та Сузанн, які були рівноправними партнерами подружжя Билла і Гіллари Клінтонів в утриманні компанії „Вайттвотер", довкола банкрутства якої виник великий скандал. Спостерігачі підкреслюють, що коли дійде до нових переслухувань у Конґресі, то на поверхню спливуть важливі подробиці, що стосуються самогубства Вінсента Фостера, одного з чільних чиновників юридичного бюра Білого Дому.

ЗА ОСТАННІ вісім років чотири демократи — депутати нижньої палати законодавчої асамблеї стейту Пенсильванія перейшли в Республіканську партію, а цими днями їх приклад підхопив демократ Томас Стіш. У недавніх проміжкових виборах він переміг суперника-республіканця з мінімальною перевагою для своєї фракції — в один голос. Після того. як Т. Спіш змінив партію, перевагу дістала фракція республіканців. У відповідь на звинувачення у зраді новий республіканець сказав: „Мені завжди були ідеологічно ближчими республіканці і тому я певен, що у цій партії принесу більше користі людям".

ТЮТЮНОВА КОМПАНІЯ „Рейнолдс" винайшла новий тип сигарет, які можна назвати бездимними. Від них майже зовсім нема попелу, а димлять вони на 90 відсотків менше, ніж звичайні сигарети. Зовні нова сигарета подібна до традиційної, але горить у ній тільки кусник дуже очищеного вугілля і тепле повітря проходить через прошарок тютюну, змішаний з гліцериною. Нові сигарети ще не надійшли у масове виробництво, вони перебувають у стадії випробування, однак компанія запевняє, що ці випробування досить успішні.

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ РАТИФІКУВАЛА ҐАТТ

Вашінґтон. — До кінця цього тижня долю ҐАТТ буде повністю вирішено, а тим часом цей Міжнародний договір про тарифи і торгівлю 288 голосами проти 146 схвалила Палата Репрезентантів.

Щодо Сенату, то спостерігачі передбачали, що там ҐАТТ може зустрінути більші труднощі, оскільки в Палаті Репрезентантів для ратифікації вистачало простої більшости, а в Сенаті для позитивного рішення треба щонайменше 60 голосів.

Як відомо, минулого тижня президент Билл Клінтон прийняв умови, висунуті лідером республіканців у Сенаті Робертом Долом, який пропонував, щоб ЗСА залишили за собою право вийти зі складу учасників договору, якщо виникне найменша загроза суверенітетові Америки.

Та все ж у Сенаті є немало й противників ҐАТТ, й то як серед демократів, так і серед республіканців. Колишній кандидат на президента Росс Перо проголосив, що коли Конґрес ратифікує договір, то він створить третю партію, не менш масову і впливову, ніж Республіканська і Демократична.

„Ню Йорк Таймс" дає приязну оцінку Л. Кучмі

Джерзі Сити, Н. Дж. — Відвідини Президента України Леоніда Кучми в ЗСА, які мали державний характер та позначилися рядом поважних зустрічей так з президентом ЗСА Биллом Клінтоном, як також з керівними особами економічного життя, отримали позитивний відгук в американській пресі, хоча комерційні телевізійні станції поминули ці відвідини майже повною мовчанкою та не дали ніякої політичної оцінки.

Слід відмітити позитивний відгук на політику економічну Л. Кучми у найбільше популярному і впливовому щоденнику „Ню Йорк Таймс", який звичайно не находив місця на такі коментарі.

В економічній частині газети з 24-го листопада є оцінка Пітера Пассела під заголовком „Україна має добру шансу виграти свою сутичку з капіталізмом". У статті журналіст на тлі характеристики хаотичної і небезпечної економічної кризи в Україні, яка погіршилася від останнього року, оцінює Л. Кучму, як реформатора, що серйозно береться до діла та таки пробує перевести в Україні подібну терапію „шоку", яка була в Польщі у 1990 році в поєднанні із запровадженою в скорому темпі приватизацією в Росії. У висліді американський аналітик уважає, що інфляція в Україні дійшла до приличного стану, а Л. Кучма поставив собі здорові економічні завдання, які він може виконати. О. Пассел покликається на економічних спеціялістів ЗСА, які уважають тепер, що здоровий глузд Л. Кучми і коло компетентних технократів-дорадників можуть довести до того, що, як сказав директор Інститут для студій Сходу і Заходу Джан Мроз, „україна може бути успішним явищем у 1995 році".

Автор статті підкреслює, що причиною успішної візити Л. Кучми треба уважати підписання акту про нерозповсюдження ядерної зброї, який наставив західній світ відразу куди більше прихильно до політики України.

Вслід за цею прихильною оцінкою економічних аналітиків, дня 29-го листопада появилася стаття пера кореспондента з України Джейн Перлез п. з. „Україна дістала до влади реформатора". В статті-репортажі є опис, як стараються тепер розвивати приватні підприємства особи, які раніше працювали в колгоспах. Конкретно спираючись на відвідинах місцевости 60 миль на південь від Києва, Миронівки, як доказ як на ділі позитивно ділає праця і гнучкість Президента Л. Кучми, який, на думку авторки статті, є першим економічним реформатором від часу, коли Україна здобула незалежність. Теперішні потягнення Л. Кучми не є надто популярні з уваги на те, що позичка 371 міл. дол., що її має дати Міжнародний валютний Фонд, вимагає в цій хвилині гострих та важких для населення заходів, які однак Л. Кучма уважає конечними. З цього здає собі справу Л. Кучма, але ця „шокова терапія" — це є єдиний фактор для поправи економічної ситуації в майбутньому. В тому допоможе також обіцяна більша допомога міжнародного фонду, як і взагалі фінансова допомога Заходу, який свідомий того, що існування України потрібне для втримання миру. Тут також важливі є обіцянки Б. Клінтона, які він зложив публічно в часі відвідин Л. Кучми у Вашінгтоні.

Але Дж. Перлез інформує також читачів „Ню Йорк Таймс", що крім тих добрих прогноз на близьке майбутнє, опозиція проти Л. Кучми в Україні зростає і її провідником, на її думку, є Олександер Мороз, який не вірить в скору фінансову допомогу Заходу. Тому аналітики ситуації, на яких покликається репортерка, передбачають важкий шлях до реформ для Л. Кучми. З другої сторони однак кажуть, що українці є відомі зі своєї терпеливости і тому спокійно чекають, що буде та не виходять на страйки. До статті Дж. Перлез долучені світлини, карта України і графічна картина економічного стану України з передбаченням його поправи.

У СВІТІ

МІНІСТЕР закордонних справ Росії Андрей Козирєв перед від'їздом до Німеччини, де він зустрічався з німецьким міністром закордонних справ Клявсом Кінкелем, президентом Юґославії Слободаном Мілошевічем і лідерами боснійських сербів, сказав, що „З'єднані Стейти Америки, відмовившись дотримувати ембарго на доставу зброї в Боснію, сприяють ескаляції військових дій і демонструють правний ніґілізм". Водночас Державна дума Росії остерегла, що російські війська вийдуть зі складу миротворчого контингенту ООН, якщо НАТО не припинить бомбити військові укріплення боснійських сербів.

ВСТАНОВЛЕННЯМ пам'ятника на могилі Александра Дубчека Братіслава, столиця Словаччини, відзначила 73 роковини з дня народження видатного політика, духовного батька „Празької весни" і „оксамитової революції" в Чехо-Словаччині 1967-68 років. На пам'ятнику викарбувано слова А. Дубчека: „Не загине народ, якщо кожна людина керуватиметься своїм розумом і свідомістю".

СВОБОДА SVOBODA

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW (202) 347-8631 (факс)

Передплата на рік $55.00, на півроку $32.00, на 3 місяці $17.00. Для членів УНСоюзу $30.00 річно. За кожну зміну адреси $1.00.

Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Російський генерал у ролі спекулянта

До президента Росії Боріса Єльцина зголосився один журналіст та поінформував його, що міністер оборони Росії генерал Павел Ґрачов замішаний у продажі зброї й амуніції в Німеччині, включно з гарматами і панцерними возами, й отримані гроші записав на власний рахунок у західніх банках. Але Єльцин журналістові не повірив, бо, мовляв, він знає Ґрачова як чесну людину. Однак Єльцин змінив свою думку, коли йому донесли, що того недискретного журналіста вбили. Справа стала голосною, і російський парлямент розпочав слідство. Але не можна було переслухати генерала Грачова, бо він „захворів" і тільки його секретарка повідомила, що генерал може явитися в парлямент, як видужає, а покищо він заперечує образливі для нього поголоски, бо він нічого злого не вдіяв.

Це не перший в історії Росії випадок, що діється чудо з тамошньою зброєю й амуніцією. Російський письменник і лікар Вересаєв, який брав участь у війні проти Японії у 1905 році, оповідає у своїх „Записках лікаря", що один довгий поїзд, навантажений різнородною зброєю і амуніцією, „пропав" десь на залізничному шляху від Челябінська до Владивостоку. Можна здогадатися, що згодом знайшли загублений вантажний поїзд на якихось бічних рейках — без сліду зброї і амуніції, проданої мешканцям обабіч тієї довжелезної сибірської залізничної лінії.

Від одного гостя з України почули ми, що таких людців, які продають державне майно і кладуть гроші до своєї кишені, називають в Україні спекулянтами. Теперішній Президент України Леонід Кучма, ставши головою Ради міністрів після Вітольда Фокіна, назвав публічно таких спекулянтів „мафіозами" і заповів був боротьбу проти них. Тоді не встиг зробити це, але існують всі познаки, що, поставивши собі за найпершу ціль оздоровлення економіки, він, Кучма, мусить викорінити ту злочинну спекуляцію, яка є розкраданням державного майна. Чули ми, що десятки мільйонів твердої валюти опинилися в західньоевропейських банках на приватних рахунках українських мафіозів.

Тому неправильно говорити, що все лихе є тільки в Росії і все добре в Україні. На минулотижневій пресовій конференції у Вашінгтоні запитали Леоніда Кучму про продаж Україною зброї країнам Близького Сходу. Кучма спокійно відповів, що Америка продає куди більше різної зброї.

Такий продаж не є спекуляцією і не має нічого спільного з мафією, бо гроші з продажу йдуть до державної казни.

Історія з генералом Грачовим буде ще довго тягнутися, бо як виходить з обширного комунікату авторитетної агенції Ассошієйтед Пресс, замішаний у тій справі ще інший генерал. Не є виключене, що остаточно пустять кінці у воду. Але не в тому річ, а річ у факті, що в усіх колишніх комуністичних країнах діються речі, які й філософам не снилися. Звихнулася психіка людей, затерлася свідомість, що таке мораль і етика, в адміністраційному хаосі та у відсутності апарату справедливости настала добра коньюнктура для спекуляції, для мафіозів і просто для розкрадання державного майна задля збагачування себе за рахунок держави. У Росії тепер кращі економічні відносини. Але вона куди більша територією і населенням, і в неї існує не тільки велика література, музейництво, музика і балет, але й традиція таких фактів, як оте таємниче щезнення цілого довгого поїзду з вантажем гармат, скорострілів та скринь з амуніцією. Треба нових поколінь і нової атмосфери, щоби розвіявся без решти трійливий чад 70-літнього комуністичного експерименту.

23-го жовтня телекомпанія Сі-Бі-Ес у популярній недільній програмі „60 хвилин" дала нарешті „вичерпну" відповідь, чому саме Україну слід вважати „колискою антисемітизму", оповівши своїм глядачам (а це щонайменше 17 міл. осіб), що антисемітизм у сьогоднішній Україні „настільки сильний, як у часи гітлерівського 'остаточного вирішення' жидівського питання". Передача під промовистою назвою „Огидне лице свободи" (диктор Морлі Сейфер, продюсер Джефрі Фейгер) викликала справедливе обурення української, а почасти й жидівської, громадськости, спричинивши зливу протестів, у тому числі й офіційну заяву української амбасади у Вашінгтоні.

Не вдаючись тут ані в аналізу наклепницького антиукраїнського фільму, ані в полеміку з його авторами (це вже достатньо зроблено, на мій погляд, фахівцями-істориками й публіцистами), спробуймо глянути на цей інцидент з якомога ширшої перспективи, з тим, щоб зробити якомога загальніші, стратегічно важливі висновки.

Українсько-жидівські стосунки — це, безумовно, складна, далеко неоднозначна проблема, яка справді потребує вдумливого й розважливого дослідження. Очевидно, що ставлення українців до жидів упродовж історії не відзначалось особливою симпатією. Не можна, однак, сказати, що й жиди ставилися до українців прихильніше та доброзичливіше. Обидва народи були бездержавними, обидва жили в чужих імперіях, де на різні лади упосліджувались і гнобилися і на різні лади мусіли до існуючих умов пристосовуватися, а подеколи й проти тих умов повставати. Зрозуміло, що — з історичних причин, у які нема змоги тут входити, — пристосовування краще вдавалось жидам, тим часом як повставати здебільшого доводилось українцям. У цих повстаннях діставалося не лише, скажімо, полякам як головним гнобителям, соціяльним і національним; діставалося й жидам як помічникам гнобителів, їхнім компаньйонам і посередникам, — з погляду українських селян.

Микола Рябчук

Київ

КОМУ ЦЕ ПОТРІБНО?

II

Ми не можемо засуджувати жидів за те, що в історичному протистоянні української, переважно селянської нації з польськими, а згодом російськими колонізаторами жиди здебільшого опинялись по боці колонізаторів, ідентифікуючи себе з панівною культурною, мовою і, наскільки це було можливо, владою. Будучи бездержавною і, фактично, теж підневільною нацією, жиди пристосовувались до несприятливих обставин як могли, дбаючи передусім про свої інтереси, своє виживання.

Ми не повинні засуджувати й українців (простих українських селян), котрі, повстаючи проти колоніяльної влади, проти соціяльного й національного гноблення, били не лише „ляхів" (верхні кляси суспільства), а й „жидів" (середню клясу — тобто „нижню" щодо панівних „ляхів", але все таки „верхню" щодо уярмлених селян-українців). Вони теж захищалися як могли — в епоху, коли не було ані вільної преси, ані конституційного суду, і коли головним аргументом у такого роду конфліктах були сила та спритність.

Взагалі, ми не повинні переносити модерних понять, оцінок і категорій на середньовіччя, яке жило за своїми критеріями і яке мало чим відрізнялося в Україні від середньовіччя европейського та світового. (Викривачам українського „генетичного антисемітизму" можна було б нагадати, що перші жидівські погроми відбулися в середньовічній Еспанії, котра, власне, й могла б вважатися „колискою" вищезгаданого явища; згодом, однак, жидів було офіційно вигнано з Англії, Франції і — так само офіційно — не впущено до Росії; саме славетна „межа осілости" й зумовила концентрацію жидів переважно в Україні, Литві, Білорусії, Польщі, через що саме на цих і лише на цих землях російські чорносотенці могли здійснювати свої погроми, які й досі охоче приписуються українцям, дарма що ті складали у Києві на початку століття лише 20% населення, в Одесі — 5%, у Кишиневі, Варшаві, Вітебську, Вільнюсі — близько нуля).

(Закінчення буде)

Книжка, про яку тут мова, має всього-на-всього 32 сторінки друку в твердій обкладинці з золотим відтиском плюс шість сторінок приміток. Але важливість змісту цієї книжки робить її досить потрібною якраз тепер, на четвертому році буття вільної України. Ідеться бо про потребу підручників правдивої історії України, а не таких, що ми їх мали досі і все ще маємо. Ідеться про правдиве походження українського народу.

Уже на початку книжки д-р Б.Ф. Корчмарик наводить цитату зі статті журналіста Михайла Добрянського п.з. „Ми народ з великою історією, але..." такого змісту: „Ми народ, що має велику історію, але не має істориків... Не маємо щастя до істориків. Одні відходили завчасно з цього світу, других фізично винищував сталінський терор, іншим, що тепер в Україні, цензура заткала уста і винищує їх морально. Ще інші, ті, що по цьому боці, не мають належної підтримки суспільства і не дають того, що могли б дати".

Іван Овечко

МАЛА КНИЖКА ВЕЛИКОГО ЗНАЧЕННЯ

Богдан Ф. Корчмарик, „Концепція М. Грушевського і наші сучасні підручники історії України". УВАН у Канаді, Вінніпеґ, 1994.

I

А далі протягом усіх сторінок книжки д-р Корчмарик ілюструє яскравими прикладами отого браку істориків України. Яких же, власне, істориків має на увазі автор? А ось яких: „Це найбільша вина визначніших представників нашої сучасної науки в діяспорі, які ще й донині не спромоглися об'єктивно і науково доказати, що наше історичне минуле має свої власні джерельні та незаперечні основи і що Київська Русь-Україна не була і не є 'колискою трьох братніх народів', як це тенденційно пропаґувала і дальше пропаґує московська та промосковська історіографія".

Напрошується питання: „А як же з нашим Українським Гарвардом?" І на це питання д-р Корчмарик відповідає так: „...Український Гарвард уже з початком 70-их років цього сторіччя розпочав широкорозгорнену наукову і дуже конечну боротьбу 'за Київську Русь'. Одначе ця широкорозгорнена боротьба за нашу історичну правду, на превеликий жаль і на диво, не принесла сподіваних, позитивних наслідків. Тим більше, що найвизначніший представник Українського Гарварду, замість вирізнити нашу власну історичну самобутність і пов'язати походження Київської Руси виключно з землями сучасної України, пов'язав її тенденційно з мерянським Ростовом та вифантазованою ним самим династією 'Волзьких Рус Каганів' і то аж у X ст..." Автор рецензованої тут книжки нарікає, що „хоч деякі визначніші представники нашої історичної науки й нап'ятнували цю непоміркованну і дуже далеку від історичної правди, 'нову' теорію походження Руси, одначе значна більшість офіційних представників нашої науки в діяспорі не лише збула ці 'великі досягнення' найвизначнішого представника Українського Гарварду майже повною мовчанкою, але ще й наділила його досить замітною грошевою винагородою".

(Закінчення буде)

Мирослав Семчишин

„ТАЛАНТ І СЕРЦЕ — УКРАЇНІ"

До 100-річчя з дня народження Олександра Довженка

II

І ця ідея боротьби за суть і вияв усіх видів української духовости, не кажучи вже про літературний потік, що лявіною вибухнув у 1920-30-их роках, оживотворилась у Довженкових ідейних замислах. Він не стояв осторонь тогочасного літературного процесу, не брався за перо літератора, проте у нього жевріла ідея показати у фільмі окремі кадри з життя революційної України вглибоко обдуманій, нещоденній мистецькій формі.

В наступному фільмі „Арсенал" (1928), темою якого є збройний бій за київський арсенал у 1918 році, він відважився показати не тільки комуністів, але й національну Україну, яка змагалася за незалежність. У глядачів фільму більше симпатії до вояків української національної армії, ніж до червоних горлорізів. „Арсенал" став подією на початках українського фільмотворення, а наступний фільм після „Звенигори", „Земля", став справжнім шедевром не тільки українського, але й світового кіномистецтва. Фахова критика признала його одним з найкращих фільмів усіх часів і всіх народів. Це був фільм великої любови до рідної землі, до рідного краю, рідної природи. Автор ставить перед нами велич землі і на її тлі з великим захопленням креслить перед нами нерозлучного владаря тієї землі — українську людину з такою мистецькою силою, яку ми знаходимо у творах таких майстрів цього жанру як Кобилянська чи Стефаник. З усіх українських фільмів Довженкова „Земля" удостоїлась найвищої оцінки.

З випуском „Звенигори" і зокрема „Землі" починається у житті мистця новий і тяжкий етап його дальшого життя і творчости. Офіційна критика накинулась на нього, звинувачуючи в пантеїзмі, біологізмі, націоналізмі та в інших „ізмах". Це був великий і грізний удар по мистцеві, який щойно почав розгортати свої творчі крила. Його позбавлено права вчити і виховувати в кіностудії молоді кадри і залучено до табору безплідної буржуазії. „Я мучився, — пише він у своєму „Записнику", — я буквально посивів і постарів за кілька днів"... З відходом Довженка керівництво київської кінофабрики перейшло у комуністичні руки, а він сам з наказу Сталіна був вимушений виготовляти дальші фільми на прославу партії („Щорс", „Мічурін" й інші). Були це т.зв. аґітки, позбавлені всякої мистецької вартости. А на черговому етапі Довженкового тернистого шляху мистця покарано своєрідним засланням: від початків 30-их аж до 50-их років Довженко був вимушений постійно проживати у Москві та ввесь час бути під чуйним оком партії. В цих роках він властиво не творив, а фактично мучився, продукуючи з наказу партії маловартісні речі.

Війна покликала Довженка-мистця на фронт в ролі військового кореспондента і цей факт викликав у нього новий злам, почався знову новий етап: він усвідомив велику національну трагедію, якою була війна, що обізвалась у його душі гострим болем. Вона прискорила події у пошуках свого літературного „Я", досі приглушуваного різними заборонами і переслідуваннями... Будучи людиною великої мужности, він намагався виступити проти усталених догм і законів і вирватись з тієї принизливої ролі, яку досі мусів грати в літературі, в прокрустовому ложі комунізму і його безжалісних практик. Забуваючи про свою особисту небезпеку, у своїх зверненнях, адресованих письменникам України, писав: „Ми недостатньо виховуємо у всіх почуття національної гідности, національної гордости... Захоплені ідеєю інтернаціоналізму, ми забули про те, що глибока повага до національного розвитку, до національної культури, науки і національної гідности, а не іґнорування їх допоможе нам будувати новий лад. Здійснити це є завданням літераторів".

Це була програма і для письменників України, і для себе самого. Програма в роки війни і по війні. Головне місце в цій програмі мав зайняти образ жінки-страдниці, якої ще не зрозуміли „визволителі".

Такі і подібні ідеї втілює Довженко у свої писання воєнного часу, зокрема ж у своєму великої мемуарної вартости „Щоденнику". Реальним результатом його глибокопережитих моментів під час війни, його обсервацій, що діється поза фронтом, яку розправу чинять над народом таки „свої", оту всю безжалісність життя в підвоєнній Україні описав він у своїй кіноповісті „Україна в огні". Спершу в рукописному виді (1942-43) вона набрала великої популярности, дістала високу оцінку навіть серед партійних вельмож. Окремі уривки з кіноповісти друкувалися у газетній періодиці. Але прийшов лютий 1944 року. На засіданні Політбюра Сталін персонально виступив з нечувано гострою критикою сценарія як наскрізь шкідливого, антисовєтського. Довженкові було закинено тяжкі звинувачення: безідейність, ненависть і оббріхування партії, буржуазний націоналізм і т.п. А через кілька днів Довженка звільнили з редакції журналу „Україна" і керівництва київської кіностудії та позбавили всіх додаткових становищ, які він займав. Довкола нього зформувалася густа чорна хмара ворожости, яка стала наче б присудом смерти. Заборону „Україна в огні" Довженко пережив дуже тяжко, морально і фізично. До кінця свого страдного життя він не міг позбутися постійної контролі та нагляду за ним — „буржуазним націоналістом", а що було найбільш болюче — це те, що не дозволено йому повернутись в Україну. Довгий час духово скалічений Довженко мовчав, неначе погас. В тій болючій кризі, в якій опинився, нічого не написав. Він важко переживав кару за те, що наважився висловити правдиву думку про життя „великого соціялістичного суспільства", викрити державну таємницю його недосконалости, сірости, безкультурности та моральної деґрадації.

Смерть Сталіна не принесла полегші Довженкові. Компартія змусила його продовжувати працювати журналістом у Москві. Не маючи можливости працювати на кіностудії, він розпачливо починає працювати над новим твором і вже ніхто не може йому цього заборонити. Він пише, тобто диктує своїй дружині (колишній відомій артистці Солнцевій), бо ж важко хворий на туберкульозу лежить у ліжку. Він надхненно творить, переживає наново своє дитинство і так постає нова Довженківська кіноповіть-шедевр „Зачарована Десна" — справжній міт про українську людину і велику красу української природи. А закінчивши його, не виступає з ним, зберігає його в таємниці і твір лежить кілька років недрукованим.

Споруда Каховського моря дає Довженкові ідею нового сценарія „Поема про море". Одним з діючих осіб є генерал-герой Другої світової війни, і військові кола прихильно поставились до сценарія. Щоб закінчити його остаточно і доповнити новими деталями, Довженко їде на Україну, доповнює сценарій новими деталями, дає характеристику працівників нового штучного українського моря. Вернувшись у Москву, закінчує свою поему і разом з тим сценарієм закінчується життя великого мистця. Режисуру фільму здійснить його дружина.

Кремль не простив Довженкові його великої любови до своєї чарівної України і не дозволив поховати його над його казковою Десною. Поховано його на Нижнємосковському цвинтарі Новодівичого монастиря.

Довженкові присвячено багато дослідницьких та загальноінформативних статтей. Його прізвище знаходимо вже у 1928 році у французькому каталозі-альбомі славних мистців, а для популяризації його імени дуже багато зробив його друг, що проживав у Парижі, Євген Деслав (правдиве прізвище Слабченко) — офіційний представник Українського фотокіно управління (ще з 20-их років). У 1973 році появилася

(Закінчення на стор. 3)

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ

Редагує Лев Яцкевич

На терезах освоєння соняшної енерґії

Ентузіясти соняшної енерґії передбачають, що у 2050 році 25 відсотків енергетичної потреби в ЗСА буде покривати соняшна енергія, а ентузіясти „чистого" довкілля передбачають при кінці XXI сторіччя енергетичну „утопію", в якій Сонце становитиме єдине джерело енерґії на нашій плянеті.

По гострих морозах, кризі природного ґазу і постійно зростаючих цінах на нафту та електричну енерґію, можливість користування „чистою" та практично невичерпною тепловою енерґією Сонця становить дуже приманливу перспективу для людства у наступному сторіччі. При тому прихильники соняшної енерґії вірять, що вона не тільки ліквідує енергетичну кризу, але й причиниться до піднесення рівня здоров'я та збереження залишків копалинної енергії, яку можна буде використати для продукції ліків, комаховбивчих засобів, добрив, фарб тощо.

Статистики обчисляють, що ґльобальні запаси природного ґазу будуть вичерпані у 2220 році, а вугілля — у 2400. Хоч наше Сонце становить середньої величини зорю, її горнило спалює за одну секунду більйон більйонів тонн водню та витворює гігантську енерґію, що дорівнює потужності мільйон мільйонів мегатонн (1,000 тонн атомних бомб). На жаль, з цієї фантастично великої енерґії доходить до нас, з відстані 93 мільйонів миль, тільки дуже маленька частка у виді теплових та світлових променів Сонця. Але навіть ця малесенька частина теплової енергії набагато разів більша, ніж енерґія, яку зуживає наша технологія та все людство для всіх своїх щоденних потреб.

Для прикладу можна згадати, що соняшної енерґії, яка доходить до нас у погідний соняшний день, повністю вистарчає на енергетичні потреби цілої нашої плянети впродовж року. А соняшна енерґія, в якій дослівно „купається" Аравійський півострів упродовж одного року, становить удвічі більше за копалинну енерґію усіх нафтових запасів земної кулі.

Наше Сонце відносно молоде, бо йому тільки п'ять більйонів років. Хоч є багато познак на те, що процес „спалювання" на Сонці проходить тепер повільніше, ніж давніми роками, на думку деяких вчених, це може зумовити нову льодовикову епоху на землі.

Вчені вважали досі, що соняшна енерґія — це продукт атомних реакцій, в яких водень перетворюється у гелій. Але ця теорія стала останнім часом предметом багатьох контроверсій з приводу відсутности в соняшному випромінюванні атомних частинок невтріно, що становить побічний продукт кожної термоядерної реакції.

Поряд із відсутністю невтріно, англійські та совєтські астрономи запримітили затеж характеристичну пульсацію що 160 хвилин, що, до речі, дуже нагадує биття нашого серця.

Це останнє відкриття ставить під знак запиту наше теперішнє розуміння структури соняшного стрижня та протікання атомних реакцій у його нутрі. В той же час частина вчених сперечається щодо способу живлення соняшного вогню, а друга продумує над практичною методою освоєння соняшної енерґії для щоденних потреб людства.

Легенда говорить, що першою людиною, яка практично використала теплову енерґію Сонця, був грецький фізик, астроном та філософ Архимед, який знищив грецьку фльоту під Сиракузами, спрямувавши на неї соняшні промені, відбиті від гладко виполіруваних військових шоломів.

Сьогодні можна купити на американському ринку готове обладнання для перетворення соняшного проміння у теплову енерґію, що нею можна огрівати житлові приміщення чи воду, за ціну від 5,000 до 15,000 дол. плюс амортизація впродовж 15—20 років, якщо ваш дім старий. Високий кошт тієї соняшної інвестиції та додатковий кошт переробки даху не ворожать тому обладнанню масового збуту. Тому дослідники працюють над дешевшою та простішою методою користування соняшною енерґією. Ця метода, до речі, існує вже 30 років і основується на перетворенні проміння Сонця безпосередньо в електричний струм при допомозі соняшних батерій, якими вже десятки років користуються штучні сателіти та дослідні ракети-зонди для живлення своїх електричних батерій.

Соняшна батерія в основі складається з цілого ряду кремнієвих фотоелементів. Коли на них впаде струмінь соняшних фотонів, вони перетворюють його в електричний струм. На жаль, соняшні батерії тепер дорогі й мало продуктивні. Їх ціна дорівнює 25 дол. за один ват перетвореної електричної енергії. Знавці передбачають, що нашій технології вдасться до кінця цього тисячоліття знизити цю ціну вдесятеро. Але й при тій ціні кошт перетворення соняшної енергії в електричну буде дорівнювати 25 дол. за освітлення 100-ватової жарівки.

Історія цивілізації виявила, що розум людини завжди знаходив розв'язку кожної, навіть дуже складної проблеми. Тому слід сподіватися, що приблизно в половині наступного тисячоріччя наша цивілізація буде в майбутньому користуватися повністю соняшною енерґією, а перехід людства з конвенційного виду електричної енергії на соняшний створить у світі економічний бум, більший за індустріяльну революцію чи автоматизацію.

Задум, який маємо на думці, основується на запуску в навколоземні орбіти фльотилії штучних сателітів, устаткованих поверхневими колекторами, що ними вони збирали б соняшну теплову енерґію, перетворювали її в електричну та у виді електромагнетних коротких хвиль спрямовували на поверхню землі.

Навчання англійської мови в Одесі



Проф. З. Воронка (посередині) з групою діячів Одеси.

В Києві була вже справжня осінь, а Одеса зустріла Зірку Воронку і мене теплим літнім днем. Його нам замовив зустрічаючий нас голова Одеської „Просвіти" Володимир Гарбарчук.

Одеса виявилась цікавим з архітектурного боку містом: надзвичайно гарний оперний театр, архітекти якого будували театри у Відні, Будапешті, Дрездені, Загребі; фільгармонія, виконана у формах флорентійського відродження; різноманітні церкви, старовинні церкви, старовинні будинки у різноманітних стилях — барокко, клясицизм, ґотика, ренесанс — на всі смаки.

З сучасних будівель гордістю одеситів є Морська станція з церквою поруч. В. Гарбарчук, коли зустрічав, обіцяв показати нам „восьме чудо світу" і був дуже розчарований, коли дізнався, що ми побачили цю станцію самі.

Є ще дві цікаві речі в Одесі, які відрізняють її від усіх міст світу — величезний базар „Привоз", на якому вже 200 років продається те, що вирощено, виловлено, виготовлено своїми руками, вкрадено або дешево куплено, та одеські неповторні двори, які важко описати: треба їх бачити або розпитати З. Воронку (ми з нею обійшли з п'ятнадцять, шукаючи той, в якому понад 20 років тому я провела літо).

На жаль, населення майже все російськомовне, правда, з явним українським акцентом. Коли ми щось купували і звертались українською мовою, нас не розуміли. І тому з особливою приємністю ми зустрілись з українською громадою Одеси. Цю зустріч нам організувала місцева „Просвіта" і відбулась вона на чудовому Центрі Культури „Україна". В цьому старовинному будинку з мармуровими стінами та сходами закінчується ремонт і вже тепер у просторих залях можуть відбуватись мистецькі, технічні, наукові виставки та конференції. Саме з цими та іншими пропозиціями звернулись представники до Зірки Воронки. Українська громада в Одесі — її представники: Володимир Гарбарчук — професор, доктор технічних наук, голова „Просвіти", Володимир Хижняк — директор фірми „Енергетик", Наталія Круглікова — директор Центру Культури „Україна", Роман Кракалія — кореспондент єдиної україномовної газети „Чорноморські Новини", Валерій Швець — професор, доктор фізично-математичних наук, голова Руху, Ірина Хижняк — представник Союзу Українок, Анатолій Вдовиченко — член правління „Просвіти" та інші — дійсно переживають як за долю незалежної України так і за долю рідного міста. Вони розповідають про свою працю у справі відродження української мови та культури, а також звернулись до української західньої діяспори зі словами: „Львівська, Тернопільська області завжди були і будуть Україною; натомість, щоб Одеська стала справжньою Україною, ще треба боротись. Ми просимо, щоб західня діяспора допомогла нам в цьому".

Одеська „Просвіта" дякувала Українському Народному Союзові за першу ластівку допомоги — літні курси англійської мови, які мали великий успіх в Одесі, Іллічівському, Білгород-Дністровському. Наприклад, в Одесі викладав Джан Вірджинт, якого так полюбили, що на залізничу станцію прийшло проводити пів Одеси: студенти його курсу, їх родичі, друзі. Було багато квітів, сміху і сліз, і навіть сам Джан, спокійний і серйозний американець (він навіть німецького, а не українського походження), пустив скупу чоловічу сльозу. Мені він в Києві розповідав, що це була одна з найцікавіших подорожей в його житті й питав, чи можна на наступний рік приїхати в Україну з дружиною та дочкою.

Так що протягніть руку до східньої України — не пожалуєте.

Оля Швед, Київ

Американці в Стрию

„Протягом трьох днів ми відчули себе королевами в стрийській царині знань і добрих людей", — сказали Раєна і Джіна Мрожек — донечки викладачів Дека і Шеллі Мрожеків з Норфоку, Вірджінія.

Делеґацію гостей для участи в мовно-краєзнавчому семінарі розмовної практики вчителів англійської мови Стрия очолила проф. Маргарита Дворжецька, проректор Київського Лінґвістичного Університету, знаний в Україні, країнах СНД та за кордоном фахівець з питань фонетики англійської мови та сучасної методики її викладання. Недавно вона повернулась з Японії, де англійською мовою виголошувала лекції перед 30-тисячною авдиторією студентів і викладачів, за що одержала особливу нагороду японського уряду.

Проф. Зірка Воронка, відома авторка підручників англійської мови для найменших учнів, американка українського походження, вже рік разом з Мрожеками викладає в Київському Університеті курс сучасної англійської мови.

Талантом співу а-капела духовних і дитячих пісень вразила всіх студентка із ЗСА і одночасно вчителька Валерія Свансон. У складі делеґації був також Борис — учень третьої кляси однієї з київських шкіл, знавець англійської мови, слухач підготовчого відділу університету.

Щомісяця вже 14-ий рік проходять семінари розмовної практики для вчителів англійської мови нашого міста. Їх мета — англомовне спілкування, обмін думками з питань сучасних підходів до викладання англійської мови, внесення національного краєзнавчого компоненту в зміст вивчення англійської мови (порівняння традицій, культур, мистецтв англомовних країн і України).

Після офіційного прийняття у завідувача міським відділом освіти Володимира Романишина гості зібрались з учителями англійської мови в гімназії ім. Митрополита Андрея Шептицького. Як завжди, катедра англійської мови гімназії на чолі з її завідувачкою, вчителем-методистом, автором власної концепції і програми інтенсивного курсу викладання англійської мови Орисею Цибран знаннями, діями учнів продемонструвала справжні результати своєї праці.

Учні гімназії вільно розмовляли з гостями англійською мовою, розказували про своє життя, багато співали під акомпаньямент талановитого музиканта, викладача гімназії Зеновія Івашківа, жартували.

Всі вчителі англійської мови шкіл Стрия та Моршина брали участь у святі англомовного спілкування, у дискусійних групах, які працювали над проблематикою, запропонованою і стриянами, і гостями.

Учасники семінару поряд з психологічно-педагогічними, обговорювали і нетрадиційні питання:

— як відбувається ґрадація і оцінювання знань учнів в американських, канадських, японських школах за рівнем розвитку дитини;

— чи є програмова різноманітність викладання чужих мов за кордоном і в чому її суть;

— як професори ставляться до проведення лекцій-концертів, лекцій-роздумів, лекцій-ігор і взагалі чи потрібні лекції в стандартному їх значенні і т. п..

За словами директора гімназії Ярослава Турянського, гімназія на день перетворилась у суцільний англомовний клюб. Професори провели лекції, розмови, виступи і дискусії з учительством Стрия. А в середній школі ч. 4, першій в Стрию школі з поглибленим вивченням англійської мови, лекцію у п'ятій клясі провели спільно і вчителька Тамара Хрус, і гості.

У розмові з директором школи Миколою Мазуром, до речі, фахівцем з німецької мови, під час заочного спілкування з вчителями англійської мови школи ч. 4 (завідуючий катедрою — вчитель-методист, голова методоб'єднання вчителів англійської мови міста Ніна Стародубова) гості висловлювали думки щодо перспектив співпраці.

У рамках культурної програми для учасників семінару незабутньою була екскурсія у виставову залю, де Дарія Михаць разом з художником Ігорем Завозіним допомогли увійти в чарівний світ мистецтва живопису. А Орися Цибран, як активний член „Просвіти", отримала нагороду — оригінальне видання „Кобзаря" Т. Шевченка.

Проблеми управницької діяльности керівників моршинської школи директора Ореста Гурія та його заступників Марії Богаєць, Ірини Музички, Марії Кукуль викликали особливе зацікавлення в ході семінару. Знайомлячись з доробками гуртківців Будинку учнівської творчости (директор — Марія Жовта), особливо гуртків балевих танців (керівники — сестри Любов та Лариса Кулачківські), лялькового гуртка (керівник — Раїса Іванова), гості з ЗСА висловили спільну думку: в Україні таланти дітей розвиваються багатогранно і значно краще, ніж в Америці.

Мабуть не потрібно зайвий раз говорити про те, що кожне свято допомагають готувати люди, які потім не претендують на особливе відзначення. Але ми не можемо не відзначити щирої допомоги директорів стрийських ліцеїв ч. 8 та ч. 34 М. Скобка та І. Пилипіва, працівників місцевої телевізії (головний редактор — Н. Ю. Курилишин).

Наталія Антонюк

Талант...

(Закінчення зі стор. 2)

об'ємиста книга про Довженка поета-фільмотворця англійською мовою пера Марка Царинника, видана у престижевому видавництві у Кеймбриджі. У 1980 році вийшла праця І. Кошелівця „Спроба творчої біографії О. Довженка". Під час київських святкувань з нагоди 100-річчя з дня народження О. Довженка з особливою доповіддю виступив Любомир Госейко (Париж) — „Довженко у вимірі французької культури". Всебічна і доволі багата аналіза творчости Довженка стала темою великих дослідницьких статтей відомих літераторів на сторінках передових органів української преси.

З глибоко продуманою оцінкою виступив письменник-мислитель Євген Сверстюк. За його словами, Довженка довгий час заховано і замовчано. Він мав дивовижний дар правдивости в епоху брехні. Був ясновидом у царстві мертвих, що дивляться і не бачать, слухають і не чують. Був він націоналістом Шевченківського стилю.

Непрощеним „злочином" в очах його гнобителів і переслідувачів було те, що він мав глибоко вроджене, органічне почуття людської і національної гідности, відсував постійний біль і тривогу за долю України. Він бачив усіх і усе наскрізь і розумів до кінця, але мусів маскуватись, не згинаючись, був приречений на повільне вмирання.

„Землі і людства полум'яний син" — під таким заголовком київське видавництво „Український письменник" видало у 1994 році з нагоди Довженківських святкувань літературний збірник, де є вірш Андрія Малишка, що дружив з ним і „вчився у нього життєвої мудрости". Там, між іншим, читаємо:

Прогримів золотим салютом,
молодим повесняним громом,
наче виклик скупим і лютим,
наче промінь над отчим домом.

У збірнику вірші десятка поетів різного часу і сучасних поетів, які склали вінок шани і любови синові свого віку і свого народу.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

ЛУГАНСЬКЕ. — Заклик розпочати страйк 21-го листопада луганські шахтарі не підтримали. Жодна з шахт Луганщини не страйкує. Як сказав голова бюра незалежних профспілок гірників Донецького Микола Волинко, „це цілком правильне рішення, треба удосконалювати свою працю, перебудовувати шахти та активніше включатися у проведення реформ". Він вважає, що шахтарі не вийшли на страйк тому, що немає фонду підтримки для учасників страйку.

Розпочався...

(Закінчення зі стор. 1)

Л. Кучма у відповідь нагадав, як голова Верховної Ради з трибуни заявив, що в указі про прискорення земельної реформи „Президент порушив вісім законів України". Президент Кучма сказав, що ніяких порушень там немає, бо він добре проконсультувався з юристами з Верховної Ради і з інших служб. А коли є, то треба їх виносити на розгляд Верховної Ради, а не отак голослівно заявляти про „вісім порушень".

На засіданні створено сім секцій, які готуватимуть окремі розділи проєкту конституції. За словами секретаря Конституційної комісії Альберта Карнеєва, текст проєкту має бути підготовлений до березня 1995 року, після чого його розгляне Верховна Рада.

По закінченні засідання Володимир Гриньов сказав кореспондентам, що для підготови і ухвалення нової конституції потрібно не менше двох років.

З глибоким смутком і жалем повідомляємо рідних, знайомих і приятелів, що після довгої недуги упокоївся в Бозі 24-го листопада 1994 року наш МУЖ, БАТЬКО, ДІДО, БРАТ І ВУЙКО

бл. п.

МИРОН АЛЕКСАНДЕР ПИЛИПЕЦЬ

син покійних отця Володимира і Орисі Пилипець. Покійний народився 3-го квітня 1932 р. в Трійці, Івано-Франківської області.

ПОХОРОННІ відправи відбулися в суботу, 26-го листопада, в Silver Spring, Maryland. Тлінні останки покійного поховано на цвинтарі National Memorial Park, Falls Church, Virginia.

Залишені в смутку:
дружина — ПАТРИЦІЯ
син — ІВАН
дочка — ОРИСЯ з мужем РАНОМ
внук — ТИМОТЕЙ
сестра — СОНЯ КРУЛЬ з родиною
брат — НЕСТОР ПИЛИПЕЦЬ з родиною
ближча і дальша родина в ЗСА й Україні.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Подяка за турботи

Я, Ігор Дорош, який приїхав з України на лікування з надією ходити на своїх ногах. Вже дев'ять років минуло, як я в інвалідному кріслі. При допомозі родини, М. Вачка, а також вуйка М. Скірки, я влаштувався. Щира подяка українській громаді, що зібрали гроші на Українських днях в Чикаго. А також З. Маринцеві і О. Березюкові за зібрання фондів. Рівнож дякую М. Бучковичеві і його друзям, що безкоштовно провели музичний вечір в Осередку СУМА і приділили для мене фонди. А також організаці Самодопомогового Союзу в Пелл Лейку, Виск., за підтримку в сумі 500 дол. Подяка голові організаці М. Петронякові, а також М. Бігун та В. Кравсові за співчуття в моєму нещастю. Також подяка особам, що в першу чергу підтримали мене — М. Рудницькому за підтримку грішми, родині Юрієві та Олі Скірка, Ігореві та Оксані Лісній за матеріяльну та грошову підтримку.

З допомогою фондів я потрапив на лікування до лікарні у Медісоні, Виск.

Перебував там чотири тижні, лікарі з допомогою аналізів виявили у мене хворобу в обох нирках, а також безнадійність вже ходити на своїх ногах, через задавнення недуги. Також подяка професорові Борисові Вернові за його турботи про мене та американським лікарям у Медісоні. Лікарі запропонували мені хемо-терапію для лікування нирок, але через недостачу фондів я не погодився тут в Америці, а тільки вдома в Україні, де ця процедура значно дешевша.

10-го листопада я повертаюся додому з щирою подякою українським людям за те, що відчули моє нещастя. Хоч і мрія не здійснилась, що я буду ходити, але тепер знаю, що у світі є люди, які так хотіли мені допомогти. Низький уклін вам від мене і моєї родини з України.

Ігор Дорош

Фотокартини Я. Коваля в ЗСА

Ярослав Коваль народився 16-го грудня 1908 року в родині коваля села Цінева, Долинського повіту. Дволітній Славко пам'ятає, як мама тримала його на руках і показувала нове явище: „комету Галлея" (1910 р.), яка для нього була наче вифлеємською зорею!

В 1918 році, коли Австрія „розпалася" і „вибухла" Україна, Славко був учнем першої кляси української приватної клясичної гімназії ім. Маркіяна Шашкевича в Долині.

В 1924 р., коли поляки закрили гімназію в Долині, Ярослав Коваль переїхав до великої гімназії в Рогатині. Там директорами, за його часів, були: Антін Крушельницький (який потім з родиною переїхав до Харкова), а потім д-р Микола Чайковський, математик, син письменника Андрія Чайковського. Матуру Коваль здав у 1928 році.

В 1930 році Я. Коваль став студентом Львівського Університету ім. Яна Казимира (тепер ім. Івана Франка). Вчився на філософському факультеті, а також був записаний на лекторат фотографії, де викладачем був знаменитий майстер фотографії Юзеф Світковський. Того ж року Коваль був одним із трьох засновників Т-ва УФОТО (Українського Фотографічного Товариства), яке згодом видавало журнал „Світло і тінь" (1933-39).

В 1932 році Я. Коваль приготовив „Першу українську мандрівну протиалькогольну виставку" у Львові в приміщенні НТШ, в музеї ім. Шевченка. Цю виставку відкрив д-р Іван Раковський. А директор Національного Музею у Львові д-р Іларіон Свєнціцький віддав приміщення для організації протиалькогольного музею.

В 1934 році Ярослав Коваль перебрався до Рожнітова, де відкрив свою фотомайстерню. Літом часто доїздив до Підлютого, до славної місцевости над річкою Лімницею, де здавна була літня резиденція галицьких греко-католицьких митрополитів. З тих часів Коваль має різні цінні фотографії Митрополита Андрея Шептицького (до 20 на цій виставі), його брата, ігумена студитів Климента Шептицького, як також інших духовних осіб, представників української інтелігенції, художників, співаків і хорів, які з'їжджалися до Підлютого. Фотовиставка віддзеркалює якраз ці часи й територію перегінської Пущі й Ґорганів біля Підлютого, й тому називається просто „ПІДЛЮТЕ". Вона присвячена 50-літтю смерти св. п. Митрополита Андрея Шептицького.

Ярослав Коваль за часів німецької окупації працював в аптеці у Рожнітові. У 1944 році був арештований й засуджений на кару смерти. Після 39 днів цей вирок змінено на 20 років каторги. Коваль з того відбув 11 років на Воркуті. Відтак повернувся до Львова, де й сьогодні проживає.

Недавно у львівському часописі „Вірую" (ч. 12, червень, 1994) появилася стаття Петра Дідули про Коваля п. з. „Йому добре серед людей, бо людям добре біля нього". Там А. Дідула, між іншим, пише: „Сьогодні пану Ковалю вже 86. Пора б відпочити, над вічним задуматись. Так ні. „Незробленого це скільки. Мені іще архіви впорядкувати... Статтю он пишу про свого вчителя Юліана Панькевича, і ще..." — „Ще б так літ сто", — кажу. Всміхається. Це була усмішка з домішкою фаталізму — мовляв, хто ж би мені присудив стільки світу Божого. Він вміє жити і вміє цінувати життя тут, на землі. Хоч і нелегке воно йому впало. Чим більше випробувань він зазнавав, тим лагіднішим та добрішим ставав, тим більше цінував своє життя та життя оточуючих. Пан Коваль натерпівся і від поляків, і від совітів, зазнав і долю, і недолю. Терпіння — супутник його життя".

В цій фотовиставі можна було побачитити таких духовних осіб, як Єпископ Діонісій Наряді, єп. Іван Бучок о. мітр. Базюк, о. декан Патрило, духовник митрополита о. Рудя, о. Стернюк, о. Руденський, о. Шанковський, о. канцлер Ґалянт і ін. Побачите історичних і культурних постатей, як ген. М. Тарнавський, О. Лотоцький, І. Свєнціцький, художників О. Новаківського і М. Мороза, композитора А. Рудницького і співачку-дружину М. Сокіл та ін. Тут і церкви, каплиці, пластуни, молодь і населення. До 100 цікавих фотографій!

Ці фотографії, може вже єдині, що залишилися з тих часів. Бо чудові церкви й будинки більшовики знищили, а більшість історичних постатей вже повмирали. Виставка пройшла з великим успіхом в приміщеннях УКЦ св. Тройці у Сілвер Спрінг, Мд. від 29-го вересня до 23-го жовтня, а підготовили її Христина Шиприкевич і д-р Андрій та Юнія Ковалі. В дальшому ці цікаві 100 картин будуть показані в інших скупченнях українців в ЗСА, завдяки Х. Шиприкевич, яка привезла їх зі Львова та старається допомогти фінансово і морально вийнятковому фотографові, що зараз, на схилку життя, живе у Львові зі своєю дружиною.

о. Тарас Лончина

Д-р А. Чировський очолив інститут



о. д-р А. Чировський

Оттава.— У четвер 22-го вересня, тут у вщерть виповненому амфітеатрі університету св. Павла в Оттаві понад 200 людей взяли участь в офіційному введенні о. д-ра Андрія Чировського на катедру східньо-християнської богословії і духовости ім. Петра і Дорис Кулів в Інституті Митр. Андрея Шептицького того ж університету. Минулого року подружжя Кулі, які живуть в Едмонтоні, пожертвували 1 міл. дол. на створення катедри. Університет св. Павла вибрав о. д-ра Чировського на завідуючого катедрою з-поміж кількох північноамериканських науковців, які подалися на це становище.

Перед офіційним введенням о. Чировського, ректор Університету о. д-р Дейл Шлітт представив подружжя Кулів. Опісля члени Фундації Інституту Шептицького, голова Євген Черевик з Вінніпегу, та Ігор Бардин і Люба Зараска з Торонто, і Марія Чарнецька з Саскатуну відслонили портрет подружжя Кулів, який висітиме в приміщенні інституту. Згодом представлено понад 30 достойників, які прибули на інсталяцію, як також і родину о. Андрія, проф. Миколу Чировського з дружиною Іванною, та братів д-ра Лева, д-ра Юрія та о. Івана Чировського. Таня Кутна, студентка інституту з далекої Австралії, прочитала список цих гостей і привіти від Патріярха Мирослава Івана Любачівського та православних і римо-католицьких достойників. Інститут Шептицького є складовою частиною богословського факультету університету св. Павла. Тому декан цього факультету о. д-р Убер Дусе, представив о. Чировського і його дружину Галину, при цьому підкреслюючи великі заслуги завідуючого для науки та заслуги цього подружжя для цілої української громади. Сам акт введення доконав канцлер університету, римо-католицький Архиєпископ Оттави Марсель Жерве.

Вершком вечірнього святкування була інавґураційна доповідь о. Чировського. У сорокхвилинному рефераті, виголошеному по-англійськи і по-французьки — офіційними мовами університету, та ще й українською, третьою офіційною мовою Інституту Шептицького, нововведений завідуючий проаналізував змагання українських християн в Канаді зберегти скарби своєї східньо-християнської спадщини при творчому діялозі з найкращими течіями культури і філософії свого західнього оточення. О. д-р Чировський це зробив в надзвичайно оригінальний спосіб, коментуючи популярну канадську народну пісню „Northwest Passage" як алегорію цих змагань. Після доповіді не один із присутніх професорів університету згадав, що доповідь відкрила їм очі на надзвичайну силу та потенціял східньо-християнського мислення.

Так як інсталяцію відкрито молитвою проведеною Митрополитом Михаїлом Бзделем, ЧНІ, так і завершено її молитвою та заключним словом по-французьки Митрополита Максима Германюка, який доклав стільки зусиль при перенесенні Інституту Шептицького до Оттави в 1990 році. Цілою програмою провадив трьома мовами надзвичайно вміло о. проф. Петро Ґаладза, викладач літургічних наук в Інституті Шептицького.

Після церемоній відбулося прийняття в залі перед амфітеатром, де виступив хор українського католицького собору св. Івана Хрестителя в Оттаві під орудою Слави Шевців. Хор прекрасно виконав „Блажен муж", обр. Гнатишина, та Сьому Херувимську Бортнянського.

Інститут східньо-християнських наук ім. Митр. А. Шептицького створено в Чикаґо в 1986 році і згодом перенесено до університету св. Павла, є пов'язаний з Оттавським державним університетом. Від вересня 1994 року Інститут провадить вповні акредитованою програмою бакалявреату. Під теперішню пору стоять перед сенатами Університету св. Павла та Оттавського університету пропозиції для створення маґістерських та докторських програм зі східньо-християнської теології. Остаточно передбачується створення чотирьох катедр в інституті.

Отець д-р Чировський народився в Орандж, Ню Джерзі 1956 року. Студії завершив в Римі, Торонто, Савт Бонд і Чикаґо. Недавно появилася друком його докторська праця про софіологію Митрополита Андрея. Отця Чировського висвятив на священика Патріярх Йосиф Сліпий в 1980 році.

Під сучасну пору о. Андрій є директором Інституту Шептицького і завідуючим редактором відновленого богословського журналу „Логос", що його видає інститут при допомозі оо. Редемптористів. Минулого червня у Калгарах під час річного крайового конгресу канадських наукових товариств обрано о. Чировського головою новоствореної Канадської асоціяції східньо-християнських наук.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ЯРОСЛАВА ПІХУРКО член УНС Відділу 240-го Т-ва ім. Евгена Коновальця в Клівленді, Огайо померла 28-го серпня 1994 року на 81-му році життя. Нар. 1914 року в Завидчах, Радехівщина, Україна. Членом УНС стала 1950 року. Залишила у смутку мужа Миколу, дочку Оресту Задойну з мужем Мироном і дітьми; сина д-ра Богдана з дружиною Христиною і дітьми. Похорон відбувся 30-го серпня 1994 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Пармі, Огайо.

Вічна Йому Пам'ять!

Богдан Семків, секр.

ЯРОСЛАВА ПІХУРКО член УНС Відд. 334-го Т-ва ім. Івана Франка в Клівленді, Огайо померла 28-го серпня 1994 року на 80-му році життя. Нар. 1914 року в Україні. Членом УНС стала 1950 року. Залишила у смутку мужа Миколу, дочку Оресту, сина Богдана, зятя Мирона Задойного, невістку Христину 6 внуків. Похорон відбувся 30-го серпня 1994 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Пармі, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!

Стефанія Бохонок, секр.

АЛЕКСАНДЕР ШЕСТОВСЬКИЙ член УНС Відд. 401-го Т-ва ім. Богдана Хмельницького в Торонто, Онт., Канада помер 6-го травня 1994 року на 76-му році життя. Нар. 19-го серпня 1917 року в Монтреалю, Канада. Членом УНС став 1960 року. Залишив у смутку дружину Сузен, сина Джеррі Алекса, сестер Зіну Шерідан, Ольгу Сарновську і Айріс Гамілтон. Похорон відбувся 9-го травня 1994 року на цвинтарі свв. Володимира і Ольги в Куртіс, Онт. Канада.

Вічна Йому Пам'ять!

Стефан Чорній, секр.

ІВАН КОТЛЯРЧИК член УНС Відд. 282-го Т-ва ім. „Непорочного Зачаття" у Вілкс Беррі, Па. помер 11-го вересня 1994 року на 79-му році життя. Нар. 13-го липня 1915 року в Вілкс Беррі, Па. Членом УНС став 1933 року. Залишив у смутку сестру Гелен Позда з мужем Йосифом, братів Володимира і Андрія, племінників і племінниць. Похорон відбувся 15-го вересня 1994 року на укр. цвинтарі свв. Петра і Павла в Плейнс, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Марія Болоська, секр.

ЮРІЙ ЮРЧИШИН член УНС Відд. 307-го Т-ва ім. Митр. А. Шептицького в Бостоні, Масс. помер 8-го липня 1994 року на 54-му році життя. Нар. 1940 року в Калуші, Україна. Членом УНС став 1966 року. Залишив у смутку маму Ірену, дружину Аніту, дві дочки — Александру і Аню, сестру Ляну та родину в Україні. Похорон відбувся 14-го липня 1994 року із церкви Христа Царя в Бостоні на цвинтар в Ґлестонбирі, Сонн.

Вічна Йому Пам'ять!

Дмитро Ґалонжка, секр.

Йосифина (Осипа) ҐЕРҐЕЛИЙ член УНС Відд. 399-го Т-ва „Леви" в Чикаґо, Ілл. померла 30-го липня 1994 року на 83-му році життя. Нар. 1911 року в Чикаґо, Ілл. Членом УНС стала 1931 року. Залишила у смутку дочку Джойс Енн Ренбрук і Сина Йосифа. Похорон відбувся 2-го серпня 1994 року на цвинтарі Мт. Говп в Чикаґо, Ілл.

Вічна Їй Пам'ять!

Роман Б. Припхан, секр.

ЗМІНА АДРЕСИ

До Адміністрації „Свободи"
30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302

Прошу змінити мою адресу

- ❑ „Свободи"
- ❑ "The Ukrainian Weekly"
- ❑ „Веселки"

Моя СТАРА АДРЕСА була:

Число Відділу (якщо член УНС) ....
Ім'я і прізвище ....
Адреса ....

Моя НОВА АДРЕСА така:

Ім'я і прізвище ....
Адреса ....

На зміну адреси проситься ОБОВ'ЯЗКОВО ДОЛУЧИТИ $1.00
ПЕРЕВЕДЕННЯ ЗМІНИ АДРЕСИ ТРИВАЄ 1-2 ТИЖНІ